

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ПРИРОДНО- МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

Департман за географију, туризам и хотелијерство

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију</p> <p>Наставно-научно веће Природно-математичког факултета, Универзитета у Новом Саду, на XXXVIII седници одржаној 16. 07. 2015. године именovalo је комисију за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата мр Јелице Галић под насловом „Демографски проблеми Западнохерцеговачке жупаније и њихов утицај на морфолошко-функционалне промене насеља“.</p>
<p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>др Бранислав Ђурђевић, редовни професор, ужа научна област: друштвена географија, 28. 04. 1999. године, Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад - председник;</p> <p>др Милка Бубало-Живковић, ванредни професор, ужа научна област: регионална географија, 21. 11. 2011. Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад - ментор;</p> <p>др Анђелија Ивков-Цигурски, редовни професор, ужа научна област: друштвена географија, 1. 05. 2015. године, Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад - члан;</p> <p>др Тамара Лукић, ванредни професор, ужа научна област: регионална географија, 01. 12. 2013. географија Природно-математички факултет, Департман за географију, туризам и хотелијерство, Нови Сад - члан;</p> <p>др Мартин Гламузина, ванредни професор, социјална географија и демогеографија, Свеучилиште у Задру, Одјел за географију – члан.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Јелица (Јуре) Галић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 04.10.1956. године, Доњи Црнач; Широки Бријег, БиХ</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив</p>

Свеучилиште у Ријеци, Педагошки факултет, Ријека, Хрватска, Производно-техничко образовање, Професор

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: -

5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:
Свеучилиште у Мостару, Факултет Природословно-математичких и Одгојних Знаности, Мостар, Послиједипломски знанствени студиј- Географске основе планирања у околишу; „ Кретање и структуре становништва опћине Широки Бријег од 1948. до 2011. године“; Знанствено поље геознаности – Географија; 6.07.2012. године

6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: друштвена географија

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Демографски проблеми Западнохерцеговачке жупаније и њихов утицај на морфолошко-функционалне промене насеља“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација је написана на укупно 266 страна, односно на 253 стране без садржаја, предговора, биографије и кључне документације. Садржи све потребне делове истраживачког рада који су подељени у 10 поглавља:

УВОД (стр. 7–16) садржи предмет истраживања, циљ, сврху истраживања, хипотезе, методологију истраживања и изворе података.

ВАЖНОСТ ПРОУЧАВАЊА СТАНОВНИШТВА (стр. 17-24) је поглавље које садржи значај истраживања становништва кроз географске аспекте проучавања становништва и практичну примену демографских истраживања.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКЕ ЖУПАНИЈЕ (стр. 25-33) садржи територијалну организацију и саобраћајно-географски положај Западнохерцеговачке жупаније.

ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКЕ ЖУПАНИЈЕ (стр. 34-65) је поглавље које садржи основне физичко географске карактеристике истраживане Жупаније и то: геолошко-геоморфолошке карактеристике, климатске карактеристике (температура; влажност ваздуха; ветар; инсолација и облачност; падавине), хидрографске, педолошке и биогеографске карактеристике.

ДРУШТВЕНО-ГЕОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ (стр. 66-86) садрже показатеље друштвено-географских промена на простору Жупаније који су приказани кроз привредне и ванпривредне карактеристике, минералне сировине, показатеље стања тржишта рада, просторни размештај привредних делатности и размештај насеља.

ДЕМОГРАФСКЕ ПРОМЕНЕ ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКЕ ЖУПАНИЈЕ (стр. 87-195) је поглавље које садржи детаљне анализе демографских промена и проблема на простору Жупаније. Анализе су рађене кроз порекло и развитак становништва, затим савремени демографски развитак Западнохерцеговачке жупаније, природно кретање становништва, механичко кретање, структуре становништва и анализе домаћинства. Анализе су рађена на нивоу целе Жупаније, на нивоу општина, као и на нивоу насеља. Све промене су детаљно анализирани. Резултати су пропраћени адекватном дискусијом.

ПРОМЕНЕ КОД НАСЕЉА КАО ПОСЛЕДИЦЕ ДЕМОГРАФСКИХ ДОГАЂАЊА (стр. 196-220) је поглавље које анализира последице демографских промена на насељима. Утврђене су промене код степена урбанизације, затим просторно популационог састава, потом морфолошке и промене функција посебно централних општинских насеља.

ПОПУЛАЦИОНИ И УРБАНО-РУРАЛНИ РАЗВИТАК ЗАПАДНОХЕРЦЕГОВАЧКЕ ЖУПАНИЈЕ И ЊЕГОВЕ ПЕРСПЕКТИВЕ (стр. 221-236) садржи анализу раста и пада броја становника по појединим општинама и њиховим насељима, промене у броју и величини насеља. Потом су сагледане перспективе ових општина и целе Жупаније.

МОГУЋА РЕШЕЊА ДЕМОГРАФСКИХ ПРОБЛЕМА (стр. 237-240) су написана на основу сагледавања демографске и урбано-руралне проблематике на простору Западнохерцеговачке жупаније и дати су предлози за решавање друштвено-географских проблема, демографских, привредних и урбаних.

ЗАКЉУЧАК (стр. 241-248) је написан на основу консултовања релевантне литературе и спроведеног истраживања. Усклађен је са постављеним циљевима и полазним хипотезама.

ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ (249-257) садрже 103 извора литературе (укључујући и статистичке годишњаке, књиге пописа, просторне планове, законе, службене листове) и 27 интернет извора.

Саставни делови дисертације су и Биографија и Библиотечка документација, која садржи изводе и основне податке о докторској дисертацији на српском и енглеском језику.

Дисертација садржи 35 графикана, 24 карте, 65 табела и 22 слике. Докторска дисертација је написана на српском језику (латиницом).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Наслов рада је јасно формулисан, прецизан и у складу са тематиком и садржајем дисертације.

Увод је написан систематично и указује на значај, актуелност, важност и комплексност проучавања становништва и насеља на простору Западнохерцеговачке жупаније. Кандидат је објаснио главни предмет истраживања – демографска, привредна и урбана подручја наведене Жупаније. У уводном разматрању дата је актуелност и потреба демографског истраживања подручја Западнохерцеговачке жупаније и како су се демографски проблеми и промене одразили на сама насеља. Дат је преглед досадашњих истраживања наведеног подручја и утврђено је да постоји мали број радова који су се бавили демографско-урбаним променама и проблемима Жупаније. Претстављени су циљ и сврха истраживања као и пет основних полазних хипотеза. Предмет, циљ и сврха истраживања су јасно дефинисани, а хипотезе су логично и прецизно постављене и научно су оправдане. Комисија сматра да је у уводу јасно наговештена и оправдана тема истраживања. Увод пружа целокупан приказ актуелне проблематике истраживања.

Методологија је написана у складу са стандардима истраживања. Описане су методе рада, аналитичка, статистичка, као и ГИС методологија, која је коришћена приликом картографског приказивања одређене проблематике. Комисија сматра да су одабране методе адекватне, одговарају постављеним циљевима и омогућавају добијање актуелних и квалитетних научних резултата.

Комисија је позитивно оценила уводни део.

У поглављу **Важност проучавања становништва** истакнут је значај становништва као важног елемента географске средине. Са својим основним карактеристикама које су променљиве у простору и времену, становништво има важну улогу у обликовању геопростора. Становништво је битан фактор и покретач економског развитка. С једне стране доводи до развитка и економског јачања појединих простора, а са друге стране одвија се депопулација и деградација појединих простора. Указано је на значај проучавања становништва и његовог утицаја на економски и урбано-рурални развој.

Комисија је позитивно оценила део дисертације Важност проучавања становништва.

У поглављу **Географски положај Западнохерцеговачке жупаније** приказана је јасно и детаљно географска и саобраћајна локација истраживаног подручја, као и веза са околним регијама, како на простору Босне и Херцеговине, тако и на простору Хрватске.

Комисија је позитивно оценила Географски положај Западнохерцеговачке жупаније.

Код поглавља о **Физичко-географским карактеристикама** анализирана је природна средина и њен утицај на демографске промене. Анализиране су карактеристике рељефа, климе, вода, земљишта и биогеографије и утврђен је

њихов битан утицај на просторну организацију посматраног подручја. Конфигурација терена, клима, водотоци као и земљиште дефинисали су главно подручје развита средњих градских насеља, као и бројних сеоских насеља.

Комисија је позитивно оценила Физичко-географске карактеристике Западнохерцеговачке жупаније.

У поглављу **Друштвено-географске карактеристике** анализирани су промене које су се догађале у привреди у протеклим педесетак година. Констатован је индустријски развитак Жупаније који је започео седамдесетих година двадесетог века. Развитаком привреде дошло је до јачања секундарног и терцијарног сектора. Остварене су одређене структурне промене и значајно је побољшан однос друштвеног и индивидуалног сектора у стварању укупног друштвеног производа. Развитаком привреде у периоду од 70-их до 90-их година прошлог века сагледан је у контексту привреде тадашње државе (СФРЈ), односно тадашње СР Босне и Херцеговине, што подразумева другачије економско-тржишне принципе. Индустријска производња је била међу развијенијим у регији. Приходи су долазили из различитих грана привреде. Радна снага је била високообразована и висок удео извоза на западно тржиште. Та динамика привредног развитака утврђена је за период све до почетка 90-их година прошлог века, након којих су уследиле битне промене у структури тржишта и пословања, процес приватизације, итд. У другој половини 90-их година прошлог века убрзано се развија приватно предузетништво. Уз већи број трговачких предузећа, значајнији пословни субјекти су предузећа из подручја металопрерађивачке и месне индустрије, те грађевинарства, уз велики број занатлија и самосталних делатности.

Квалитет људских ресурса који се одражава кроз образовни састав становништва и његово кретање осигурава значајне развојне потенцијале. Образовни састав становништва континуирано се развија у правцу све већег квалитета људског капитала. Показатељи о образовања, односно степена школске спреме, говоре да су производне могућности, с обзиром на квалитет људског рада, знатно повећане.

Проблем код насеља на простору Жупаније јесте непостојање правога града који би задовољио стварне потребе корисника овог подручја и формирао уобичајену полицентричну организацију подручја. Главни регионални центар према којем сва ова насеља традиционално гравитирају је Мостар на истоку, као и градови Републике Хрватске, првенствено Имотски и Сплит. Раст насеља и концентрација највећег броја становника могуће је уочити дуж саобраћајне комуникације од Сплита до Мостара.

Због гравитационог подручја Мостара, четири општине релативно сличне величине немају израженију хијерархијску структуру централитета нити развијен систем међусобних веза. Зато је наметнут закључак да се четири општине Жупаније (Широки Бријег, Груде, Посушје и Љубушки) морају успоставити као једнаковредна жаришта полицентричног развитака између сва четири централна општинска насеља.

Комисија сматра да су друштвене карактеристике адекватно анализирани и да је указано на веома важне промене које су се догодиле претходних пола века на простору Западнохерцеговачке жупаније.

Комисија је позитивно оценила анализу Друштвено-географских

карактеристика.

У поглављу **Демографске промене Западнохерцеговачке жупаније** дата је детаљна и исцрпна анализа порекла и развика становништва на простору посматране Жупаније. Историјска дешавања су имала значајног утицаја на природно и механичко кретање становништва овог краја тако да је анализа у овом одељку обухватила и ранији период, а не само претходних пола века. Отежавајућа околност код систематичне анализе демографских промена у протеклих пола века представља недостатак свеобухватних података званичних пописа становништва. Простор Босне и Херцеговине није имао попис становништва од 1991. године. Попис је обављен тек 2013. године, али не постоје обрађени и објављени подаци који би знатно олакшали демографску анализу у овом раду. Због тога су коришћени подаци процене броја становника, који су поређени са прелиминарним подацима са Пописа 2013. године. Прелиминарни подаци Пописа 2013. године су једино могли бити коришћени код промене броја становника, код свих осталих анализа су коришћене процене, подаци црквених евиденција или из анкете. Само централна општинска насеља имају раст тренда броја становника, док је у свим осталим насељима опадање. Сходно променама броја становника, текле су и промене густине становништва.

Код природног кретања становништва кандидат указује на његов негативан ток од почетка 21. века, али стопе природног кретања су имале опадајући тренд током целог посматраног периода.

Код механичког кретања становништва кандидат је указао на депопулацију појединих насеља, а посебно оних која су удаљена од општинских центара и која су у планинским крајевима. Затим деценијску тенденцију иселјавања планинских крајева и насељавање нижих надморских висина, уз саобраћајнице и миграције ка општинским центрима, а посебно жупанијском центру, Широком Бријегу. У последње време је утврђено насељавање приградских насеља која гравитирају Широком Бријегу, што је последица урбанизованости средишњег градског насеља те вишег животног стандарда приградских насеља, односно побољшања инфраструктуре и управно-административних функција. Кандидат је утврдио, на основу Пирсоновог коефицијента корелације, повезаност између броја становника појединих насеља и броја становника центара општине. Утврђено је да је повезаност броја становника у руралним насељима с бројем становника у градским насељима јача и негативног смера што су места удаљенија од општинског центра, што потврђује намеру да се становништво настоји што више приближити општинском центру. Поред сталног пресељења, кандидат је утврдио и дневно кретање становништва Жупаније. Удео дневних миграната опада пропорционално с повећањем удаљености, што значи да највећи део дневних миграната ипак путује на краће удаљености. Највећи број дневних миграната путује унутар ове Жупаније, а знатно мањи број их је који путују у другу Жупанију или у иностранство.

Кандидат је анализирао и промене структура становништва, и то биолошке, економске, образовне и етничке. Упоредо са променама броја и природним кретањима становништва долази и до промена код структура становништва. Кандидат је утврдио знатну нарушеност полно-старосног састава становништва читаве Жупаније почетком 21. века, у поређењу с истим почетком друге половине

20. века. Наиме, удео становништва старости 15-34 године 2011. године знатно је смањен у односу на 1971. годину, што има директне последице на стопе фертилитета, јер управо од ове кохорте становништва зависи наталитет. Осим смањења броја становника старости 15-34 године, који су темељ репродукције становништва, најзначајнију улогу у смањењу наталитета имале су друштвене промене у репродуктивном понашању жена и промене колективне друштвене свести о савременој породици и квалитету породичног живота. Коефицијенти феминитета и маскулинитета су имали тенденцију изједначавања у периоду од 1961. до 2011. године, што је последица савремених селективних миграција становништва за које је карактеристично исељавање жена из руралних крајева. Утврђено је вишеструко повећање индекса старости. Села су посебно у тешком положају, јер готово 40% руралних насеља има више од 45% старог становништва, а у неким од њих преко половине становништва је старије од 65 година. Генерално гледано становништво Жупаније припада типу старог становништва. Економска активност становништва у периоду 1961-2011. година је знатним делом резултат демографских, економских и политичких промена које су обележиле тај педесетогодишњи период. Дошло је до повећања удела лица са личним приходом, варирања удела активног становништва, док је број издржаваног становништва опао.

И поред непостојања непоузданих података, утврђено је стагнирање привредног развоја Жупаније од почетка 90-их година 20. века, а ситуација је додатно погоршана за време рата 90-их година. Бројне су фабрике и предузећа затворени или су у стечају што се негативно одразило и на запосленост становништва. На назадовање примарног и секундарног сектора на подручју Жупаније указују и подаци о запосленом становништву 2011. године према којем је само 12% становништва било запослено у примарном и 24% у секундарном сектору. У структури запослених и даље доминира услужни сектор (36%), али је истакнуто и повећање запослених у кварталном сектору (28%). На основу тога кандидат је констатовао деаграризацију с једне, а индустријализацију и терцијаризацију с друге стране. Затим, утврђено је повећање нивоа образованости становништва Западнохерцеговачке жупаније. Томе су допринели све већи захтеви модерног друштва и привреде за образованом и стручном радном снагом, као и ширење мреже основних, средњих, виших и високих школа. У етничком саставу је утврђено извесно повећање удела Хрвата, смањење удела Срба, а Југословени који су забележени на пописима 1971. и 1981. нису евидентирани на попису 1991. године.

Кандидат је утврдио повећање броја домаћинстава, али и повећање броја самачких домаћинстава. Просечан број чланова у Жупанији је опао са 5,6 (1961. година) на 3,8 (2011. године) што показује да се породице одвајају из традиционалних вишечланих у тзв. нуклеарне породице.

Комисија сматра да су резултати демографских промена оригинални и реално приказани, јасни и свеобухватни. Примењене методе статистичке обраде података су сврсисходне, прецизне и адекватне. Дискусија о демографским промена је свеобухватна уз критички осврт у односу на ситуацију на терену, али и доступну литературу која је веома скромна о овом простору, што значајно доприноси вредности ове дисертације.

Комисија је позитивно оценила демографске промене Западнохерцеговачке жупаније.

У поглављу **Популациони и урбано-рурални развитак Западнохерцеговачке жупаније** и његове перспективе кандидат указује на значајну поларизацију становништва и привредних делатности што је утицало на издвајање урбаних центара, те на стварање периферије која обухвата брдска и планинска подручја. Видљиви су и учинци миграције на популациони раст у централним и њима суседним насељима. С друге стране, утврђени су сви негативни учинци поларизованог развитка који су подстакли интензивну дерурализацију и депопулацију брдског и планинског подручја Жупаније. Осим ратних збивања, економска транзиција је значајан фактор депопулације, која је започела још средином 20. века као последица оскудних природних ресурса и непостојања квалитетне развојне стратегије и безвољности државе да спречи друштвено-економску ерозију тог подручја. Брдској изолованости додатно су допринеле и неадекватне саобраћајне везе које су онемогућавале дневно кретање становништва. Равномерни развој свих делова Жупаније стратешки је циљ одрживог развитка целе регије. Кандидат истиче да је један од основних предуслова за постизање уравнотеженог развитка Жупаније, утврђивање развојних целина, те мреже развојних жаришта које би требале бити носиоци развитка сваке целине.

У овом поглављу кандидат реално сагледава ситуацију у Жупанији и даје предлоге за равномеран развој који би омогућио адекватан развој свих општина и поделу функција унутар регије.

Комисија је позитивно оценила Популациони и урбано-рурални развитак Западнохерцеговачке жупаније.

У поглављу **Могућа решења демографских проблема** кандидат, а на основу природних ресурса, даје реалне предлоге на који начин да се економска ситуација у Жупанији поправи што би имало позитивног одраза на демографску ситуацију. Поред тога, нужно је осмишљавање реално оствариве и делотворне популационе политике која би укључивала компоненте пронаталитетне и редистрибутивне популационе политике те евентуалне мере селективне имиграционе политике.

Комисија је позитивно оценила Могућа решења демографских проблема.

Закључак представља последње поглавље у дисертацији, где је кандидат изнео основне резултате рада и успешно одговорио на постављени задатак. Потврдио је јасно постављене хипотезе и тиме реализовао постављене циљеве задате у раду. Закључци су утемељени на резултатима истраживања. Комисија сматра да закључци представљају логичан одговор на постављене хипотезе. Утемељени су на резултатима истраживања и на основу примене адекватне методологије.

Комисија је позитивно оценила закључак дисертације.

Литература и извори података садржи литературне наводе који су критички одабрани, релевантни и неопходни због хронолошких промена. Литература је дата прегледно и савремено. Кандидат је користио литературу која је повезана са предметом истраживања и која са различитих аспеката проучава описану

проблематику у дисертацији. Комисија сматра да је литература прецизно цитирана и да одговара потребама ове дисертације.

Комисија је позитивно оценила наводе литературе и изворе у дисертацији.

**VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ
ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА
ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ**

1. Jelica Galić: *Regionalizacija donjonegetvanske delte*, Naše more, god. 58., br. 1 – 2., Dubrovnik, 2011., str. 39 – 46.
2. Jelica Galić, (2014), *Dobno-spolna struktura stanovništva Zapadnohercegovačke županije/kantona od 1948. do 2011. godine*, Zbornik radova, Odsjek za geografiju, PMF, Univerzitet u Tuzli, Sv. Geografija br. 10., Tuzla, str. 69- 86.
3. Галић Јелица, (2015), Економска структура Западнохерцеговачке жупаније у последњих пола века. Зборник радова Департамана за географију, туризам и хотелијерство, 44-1/2015, стр 1-17, UDC 911.3:33(497.5).

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Применом утврђене научне методологије и уз коришћење домаће и стране литературе да би се реализовали постављени циљеви и задаци истраживања, дошло се до закључака којима су потврђене унапред постављене хипотезе.

-На простору Западнохерцеговачке жупаније присутан је пораст коефицијента маскулинитета као последица интензивнијег иселјавања женског становништва.

-Старење становништва Западнохерцеговачке жупаније последица је смањења природног прираштаја и емиграције становништва.

-Западнохерцеговачка жупаније има раст удела градског становништва.

-На простору Жупаније је све већи број насеља која се гасе услед демографских, политичких и економских промена.

-Простор Жупаније карактерише функционална и физиономска трансформација градских центара.

Резултати истраживања су приказани јасно и концизно и значајно доприносе разумевању односа између становништва, привреде и насеља у Западнохерцеговачкој жупанији. Закључци су изведени коректно и потпуно одговарају циљевима истраживања. У сагласности су са постављеним хипотезама у овој дисертацији.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Докторска дисертација је урађена по правилима научно-истраживачког рада. Коришћена је адекватна литература, као и методе рада уз које се дошло до коректних резултата. Циљеви рада су добро дефинисани. Закључци дају одговор на постављене циљеве. Добијени резултати су уверљиви, а приказ резултата садржи све битне елементе. Интерпретација резултата је јасна и концизна. Закључци су адекватни, научно оправдани и логично произилазе из добијених резултата рада, што доказује кандидатово добро познавање тематике дисертације.

Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачење резултата истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Комисија сматра да је докторска дисертација кандидата Јелице Галић урађена у складу са образложењем које је кандидат доставио приликом пријаве теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Дисертација Јелице Галић садржи све битне елементе који су неопходни у истраживању демографских, економских и урбано-руралних проблема и промена на простору Западнохерцеговачке жупаније. Елементи које садржи ова дисертација могу се користити и приликом истраживања других регија, што би дало добре основе за компарацију.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Исцрпне и свеобухватне анализе демографских промена и проблема на простору Западнохерцеговачке жупаније нису рађене. Интеракција између становништва, привреде и насеља на подручју истраживане Жупаније, њихова условљеност и последице таквих односа, који су сагледани у овој дисертацији су оригинална тематика која би требала бити примењена и на другим регијама, што би омогућило сагледавање целог простора Босне и Херцеговине, а и шире, и корелацију између истражених подручја. Добијени резултати представљају добру научну подлогу свим државним надлежним институцијама и организацијама, на локалном, регионалном и националном нивоу за доношење планова и дефинисање развојних стратегија које су неопходне свим државама. Што адекватније сагледавање проблематике демографских проблема и њихових последица по урбано-рурални систем насеља могу допринети решавању проблема и подстицању развојних потенцијала регије.

Кандидат је користио адекватну методологију што може допринети примени и на другим регијама и поређење добијених резултата са сличним истраживањима на примерима других регија у земљи или другим државама. Кандидат је показао знање и зрелост у постављању проблема самосталног истраживања, критичког разматрања добијених резултата и правилног доношења закључака на основу истих.

На основу наведеног, Комисија констатује да докторска дисертација кандидата Јелице Галић представља оригиналан научни рад и пружа конкретан допринос науци.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Детаљним увидом Комисија није уочила недостатке који би утицали на резултате истраживања у току израде докторске дисертације.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

На основу вредновања докторске дисертације у целини, као и њених делова, у позитивно оцењеним садржајним и методолошким аспектима спроведеног истраживања, Комисија предлаже Наставно-научном већу Природно-математичког

факултета у Новом Саду да прихвати позитивну оцену и одобри кандидату мр Јелици Галић да докторску дисертацију под насловом „**Демографски проблеми Западнохерцеговачке жупаније и њихов утицај на морфолошко-функционалне промене насеља**“ јавно брани ради стицања академског звања Доктор наука из геонаука.

Датум, 24. 07. 2015.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Председник:

др Бранислав Ђурђев, редован професор,
Природно-математички факултет, Нови Сад

Ментор:

др Милка Бубало-Живковић, ванредни професор,
Природно-математички факултет, Нови Сад

Члан:

др Анђелија Ивков-Цигурски, редовни професор,
Природно-математички факултет, Нови Сад

Члан:

др Тамара Лукић, ванредни професор,
Природно-математички факултет, Нови Сад

Члан:

др Мартин Гламузина, ванредни професор,
Свеучилиште у Задру, Задар